

BRAJAN
HERBERT

KEVIN DŽ.
ANDERSON

NAVIGATORI DINE

S engleskog prevela
Zvezdana Šelmić

**Čarobna
knjiga**

Sve mora da počne i sve mora da se završi – nema nikakvih izuzetaka.

Ili je to samo mit?

Tema za debatu u mentatskoj školi

Svečana carska jahta nalazila se u orbiti iznad Saluse sekundus, okružena ogromnim zlokobnim ratnim brodovima. Unutrašnjost jahte presijavala se od zlata i dragog kamenja; blistava spoljašnja oplata bila je izvedena u mnoštvu krivina i ukrasa koji nisu imali nikakvu svrhu. Kao daleko najraskošnija letelica u floti predstavljala je prekrasan prizor za one koje lako zanesu takve stvari. Salvador ju je obožavao.

Novom caru, Rodriku Korinu, činila se suviše nakićena, ali razumeo je potrebu za ceremonijama, naročito ovako brzo pošto je preuzeo presto posle smrti – ne, posle *ubistva* – starijeg brata.

Sledeći neophodan korak biće da privede pravdi Džozefa Venporta, čoveka koji je osmislio ubistvo cara Salvadora. Zato su se ratni brodovi okupljali ovde.

Rodrik je imao gustu plavu kosu i oštre crte lica i delovao je upečatljivo u purpurno-zlatnom ogrtaču svoje plemićke kuće. Osećao se i kraljevski i moćno dok je gledao kroz veliki prozor u komandnom centru koji je zauzimao nekoliko nivoa unutar jahte. Okupljene u orbiti, njegove invazione snage – na stotine ratnih brodova – pripremale su se za iznenadni napad na Venportovo utočište.

Jedva je čekao da ih vidi kako kreću, ali to se moralo obaviti sa savršenom preciznošću. Carske oružane snage imaju samo jednu priliku da nadjačaju Venporta, tako što će ga uhvatiti nesprenog.

Car je gledao kako ratni brodovi klize u formacije unutar ogromnog teretnog nabirača svemira koji je kružio u orbiti ispred jahte. Holcmanovi motori u nabiraču mogli su da prevale ogromna rastojanja za tren oka, ali pilot je u osnovi leteo naslepo ako nije imao pomoć naprednih navigatora.

Samo je *Venport holding* umeo da stvori navigatore, poboljšana ljudska bića koja mogu da predvide bezbedne putanje kroz ogromne svemirske prostore, a Džozef Venport ih je sve povukao iz carske službe kad je njegov zločin otkriven. Čim odmetnik Venport bude pobeđen i njegova imovina zaplenjena, navigatore će imati čitavo carstvo. To će biti samo još jedna korist – i to veoma važna – od pobeđe nad direktorom. Rodrik je stezao pesnice.

General Vinson Run, zapovednik invazionih snaga za Kolhar, stajao je kraj njega u stavu mirno. Crveno-zlatnu oficirsku šapku držao je u rukama.

„Očekujem brzu i veličanstvenu pobeđu, gospodaru.“ Run je delovao ozlojeđeno u carevo ime. Bio je plemenitog porekla i otprilike Rodrikovih godina, ali niži i mišićaviji. Imao je tamnu kožu, potpuno crnu kosu i napeto držanje. Njih dvojica su imali česte i burne sukobe, ali Rodrik se trudio da to u ovom trenutku zanemari.

„Da, i ja bih najviše voleo da bude brzo i veličanstveno, Vinsone.“ Namerno ga je oslovio po imenu. On i Run su u detinjstvu bili prijatelji sve do velike svađe – oko žene, naravno. Od tada su međusobno razgovarali samo tokom zvaničnih vojnih sastanaka s drugim oficirima i najvišim savetnicima, ali sada je bilo vreme da to konačno prevaziđu. Ovde se radilo o opstanku carstva.

Rodrik je znao da može da računa na tog čoveka, čija odanost i posvećenost carstvu nikad nisu dovedene u pitanje. Govorio je ne okrećući se od prozora. „*Venport holding* mora biti slomljen pre nego što bude u prilici da se bolje utvrdi. Moramo brzo početi.“

Run je klimnuo glavom. Ove invazije snage su sakupljene u žurbi i potajno, a biće spremne za pokret u narednih nekoliko dana. Car je stavio na kocku veliki deo odbrambenih snaga koje obično čuvaju Salusu sekundus, ali uspešno slamanje *Ven-holda* umnogome će povećati bezbednost u čitavom carstvu i zato je vredelo rizikovati. Rodrik je nameravao da ovo bude brza akcija u kojoj će direktor Venport biti ubijen ili zarobljen, njegova firma na Kolharu zaplenjena, a mnogobrojne poslovne operacije obezglavljene.

Tada će Rodrik imati potpunu kontrolu nad carstvom.

Pre dva meseca, kad je njegov zločin otkriven, Venport je pobegao uz pomoć Norme Senve. Od tada je *Ven-hold* povukao sve trgovačke brodove, prekinuo trgovinu i ostavio mnoge planete u velikoj nevolji sa snabdevanjem. Posledice su tek počinjale da se osećaju i postajace sve gore. Privatne flote su se trudile da popune prazninu, ali nijedno drugo međuzvezdano transportno preduzeće nije bilo tako pouzdano kao svemirska flota *Ven-holda* – jer niko drugi nije imao navigatore.

Venport je pri tome držao kao taoce deo carskih vojnih snaga, zahvaljujući nezgodnom spletu okolnosti. Čitav jedan korpus carske vojske – sedamdeset ratnih brodova – rutinski je putovao *Ven-holdovim* nosačem u trenutku izbijanja krize. Carski brodovi su moćni, ali nemaju Holcmanove motore, pa ih na određite prevoze nabirači svemira. *Ven-holdovi* nosači su godinama transportovali carske vojne brodove u okviru službe carstvu, ali sada se odjednom veliki deo ratnih brodova našao u posedu neprijatelja, zaključan i sklonjen s table u velikoj galaktičkoj partiji šaha.

„On hoće da nas obogalji i prisili nas da pristanemo na njegove zahteve“, mrmljao je Rodrik.

„Da li uopšte znamo kakvi su njegovi zahtevi, gospodar?“, upitao je general, i dalje gledajući brodove kako se kreću kroz ogromni transporter. „Nije se oglašavao otkako se povukao na Kolhar. Mislio sam da je u bekstvu, da se krije od pravde.“

„Meni je vrlo očito šta očekuje. Venport hoće da radi šta god poželi. Pošto je nekažnjeno ubio cara, želi da ja budem marionetski

vladar dok on na sve strane širi pipke svog trgovačkog carstva. Osim toga, želi da istrebim batlerijske fanatike.“ Misli su mu se kovitlale. *To Salvador nije bio u stanju da učini.*

Run je prezrivo frknuo i spustio glas. „Posle svega što je Manford Torondo izazvao, zar bi to bilo tako loše, gospodaru?“

Pri pomisli na svu štetu koju je nanela antitehnološka rulja, između ostalog je ubila i njegovu divnu malu kći, Rodrik je tiho uzdahnuo. „Ne bi, naravno... ali ako to znači da moramo da saradujemo sa čovekom koji je ubio Salvadora, onda ne mogu da se složim. Nikada s neću složiti s tim, Vinsone.“ Zavrteo je glavom. „Ne bi me iznenadilo da je Venport umešao prste i u Anin nestanak.“

Run je zatreptao kao da se ne slaže. „Ali vaša sestra je nestala s Lampadasa, gospodaru – tokom batlerijske opsade mentatske škole. Ja bih pre osumnjičio Manforda Toronda. Zašto mislite da je Venport odgovoran za to?“

„Imaš pravo.“ Rodrik je zavrteo glavom. „Izgleda da sam sklon da tog čoveka okrivim za sve redom... a zapravo je odgovoran samo za polovinu mojih problema.“

General se zgađeno mrštio. „Kad pomislim na sve njegove poslove – monopol na bezbedno putovanje nabiranjem svemira, tajni navigatori, začinska industrija na Arakisu, bankarsko poslovanje širom carstva... Jedan čovek ne bi smeo da poseduje toliko moći, a...“

Rodrik ga je prekinuo. „Nije tačno, Vinsone – *ja* smem da posedujem toliko moći, i niko drugi.“

Run se brzo ispravio. „Naša flota će ga srediti, gospodaru. Možete računati na mene.“

„Znam da mogu, Vinsone.“ Rodrik je dopustio da mu se u glasu oseti nagoveštaj topline. Taj čovek će povesti ključni napad, koji će promeniti tok istorije, pa je dobro da ga podseti na nekadašnje prijateljstvo.

Iščekivanje je postajalo gotovo opipljivo dok su gledali bojne brodove kako zauzimaju položaje unutar velikog transportera. Run se nakašljao. „Moram nešto da vam kažem, gospodaru. Hvala vam što niste dozvolili da naša lična neslaganja ometu moje nedavno

unapređenje. I hvala vam na ukazanom poverenju da predvodim ovu misiju. Ne bi svako tako postupio.“

Rodrik je odgovorio klimanjem glave. „To neslaganje je bilo veoma davno i moram da ga zanemarim radi dobrobiti čitavog carstva.“ Bledo se osmehnuo. „Hadita mi ne bi dozvolila drugačije. Zamolila je da ti prenesem njene pozdrave i najbolje želje za uspeh.“

Run je odgovorio uz žalostan osmeh. „Ipak ste je vi osvojili. Odavno sam se pomirio s tim porazom. Vi ste bolji čovek od mene, gospodaru – i uvek ste i bili.“

Run je to unapređenje uveliko zaslužio dokazanom veštinom i pouzdanošću. Napredovao je kroz činove veoma brzo jer je Rodrik izvršio reorganizaciju carske vojske oslobodivši se mnoštva nesposobnih visokih oficira. Vinson Run je bio logičan izbor za naslednika otpuštenog generalštabnog generala Odma Saksbija, a ovaj napad biće njegova prva prava prilika da se dokaže.

Carske vojne snage su bile u očajnom stanju posle višegodišnjeg zanemarivanja pod Salvadorovom vladavinom. Nakupilo se nezaslužениh činova, bujali su korupcija, nepotizam i potpuna nesposobnost. Po preuzimanju prestola Rodrik je sproveo detaljnu kontrolu i čistku.

Sada je pružio ruku. „Kad se vratiš s Kolaru kao pobednik, mogli bismo da provodimo više vremena zajedno.“

„To mi je najveća nagrada, gospodaru. Nekada smo bili veliki prijatelji, zar ne?“

„Da, jesmo.“

Run se nasmešio dok su se rukovali. „Ja ću doneti piće.“

„Jedva čekam.“

Preduzete su sve mere predostrožnosti kako bi priprema napada ostala u tajnosti, ali Džozef Venport je svakako imao špijune na Salusi. Ako teretni nabirač svemira bude lansiran dovoljno brzo, brodovi generala Runa mogli bi da stignu na Kolhar brže nego što bi špijunski brod mogao da im donese upozorenje. Zato je vreme bilo od ključnog značaja.

Ipak, imao špijune ili ne, Venport nije budala. Svakako će očekivati nekakvu reakciju sa Saluse, a Kolhar nesumnjivo poseduje strahovitu odbranu...

Rodrik je nestrpljivo čekao da raskine omču *Venport holdinga* i povрати svoju zakonsku moć. Mlado carstvo postoji manje od veka, od kraja tlačiteljske vladavine mašina koje misle, a Rodrik mora da potvrdi svoj autoritet radi budućnosti ljudske vrste, a i da bi osvetio bratovu smrt.

General je stavio šapku na glavu i salutirao spremajući se za polazak. „Molim da me izvinite, gospodaru – moram da proverim još mnogo detalja pre nego što lansiramo flotu. Brzina je najveći garant tajnosti.“

Rodrik je odgovorio oštrim glasom: „Sredi ga za mene, Vinsone. Čekaću tvoj trijumfalni povratak.“

„Imate moju reč, gospodaru. Pomeriću zvezde i planete da se dokažem pred vama.“

„Možda ćeš upravo to i morati da uradiš.“

Postoje oni koji vide uticaj i moć kao nagradu, a ne kao odgovornost. Takvi ljudi nisu dobre vođe.

Direktor Džozef Venport, interni dopis *Ven-holda*

Kolhar je pretvoren u tvrđavu, ali Džozef Venport nije dozvolio sebi da zadovoljno čeka carev potez. Znao je da će najveći deo carske vojske biti poslat da ga uništi čim se bude ukazala prilika.

Kako bi pojačao odbranu planete, morao je da povuče veliki broj dobro naoružanih brodova iz *Ven-holdove* svemirske flote i stacionira ih u orbitu oko Kolhara, oslabivši time isplative trgovačke linije. Osim toga, ojačao je planetne štitove i povećao broj patrolnih brodova i izviđača u čitavom zvezdanom sistemu.

Sad kad je sve na svom mestu, može potražiti način da se izvuče iz svega ovoga. Kad bi samo mogao da sedne s carem Rodrikom, pa da pregovaraju kao razumni ljudi!

Džozef svakako nije želeo da se desi išta od svega ovoga. Bio je svestan potrebe da ukloni onog klovna Salvadora i umesto njega dovede na presto mnogo sposobnijeg brata, ali nije mislio da će njegova uloga u ubistvu biti otkrivena. Dotle je planirao da bude partner novom caru, na uzajamnu korist. Carstvo bi moglo da napreduje – samo kad bi Rodrik pristao da bude razuman.

Nastupilo je vreme egzistencijalne krize za ljudsku civilizaciju, istorijski trenutak koji zahteva teške odluke: čovečanstvo se i dalje oporavlja od dugog košmara robovanja mašinama koje misle, za kojim su usledili haos i nasilje pod okriljem reakcionarnog batlerijskog pokreta, tih pobesnelih fanatika koji žele da unište svaku naznaku

„zle“ tehnologije. Dovođenjem na presto sposobnog čoveka, Džozef je nameravao da pomogne ljudskoj vrsti, a umesto toga je izazvao nepredviđenu katastrofu.

Sada se car neće ustezati ni od čega samo da bi uništio *Venport holding*, uhapsio Džozefa Venporta i verovatno ga pogubio. Zašto Rodrik Korino nije u stanju da vidi koliku štetu će izazvati njegovo tvrdoglavo insistiranje na osveti? Bilo bi dovoljno da izrekne *Venholdu* neku popriličnu kaznu – koju bi Džozef platio u gotovini – a potom bi međuplanetna trgovina i uprava mogle da se vrate u normalu. Zamišljeno je gladio guste riđe brkove. Mora postojati neki način da se ovo okonča!

Kad mu je dosadilo beskrajno čekanje, izašao je iz upravne zgrade s nizom visokih kula i stao pod oblačno nebo. Želeo je da oseti na koži svež vazduh i vidi umirujuće aktivnosti oko sebe. Voleo je da se podseti da je i dalje jedan od najmoćnijih ljudi u carstvu.

Njegova supruga Sioba zatekla ga je tu, ispred upravne zgrade. Bila je to visoka elegantna crnka čija je krvna loza vukla poreklo od čarobnica s Rosaka, moćnih telepatkinja. Duga kosa joj je dopirala do struka; kraljevsko držanje i smirenost poticali su od višegodišnje obuke u sestrinstvu.

Sioba je bez reči, ali puna podrške, pošla s njim preko popločanog sletišta koje bi trebalo da bude prepuno trgovačkih brodova i tegljača začina. Sada je više ličilo na bojno polje. Tankeri su se, tutnjeći, kretali tamo-amo, puneći naoružane brodove i šatlove. Izviđačke patrole uzletale su u orbitu. Kad je Džozef duboko udahnuo, vazduh je bio pun oštrog mirisa izduvnih gasova i mraza.

Sioba je oklevala kao da još vrši proračune u glavi. „Kolhar je neprobojan koliko se god moglo postići, mužu moj. Znam da se ne usuđujemo da spustimo gard, ali ne smemo dozvoliti da nas parališe bespotreban strah. Mi smo snažni i sigurni.“

Džozef je mnogo puta rekao sebi to isto, ali nije mogao da se opusti. „Preterano samopouzdanje je veća slabost nego strah i briga. Moramo ostati budni sve dok ne izađemo iz krize.“

„Znam da će biti tako. Imamo usavršeno oružje i odbranu kakvu ostatak carstva ne može ni da zamisli.“ Nasmešila se. „Odbranu koja će sigurno izazvati košmare kod Manforda Toronda i njegovih batlerijanaca.“

Na to se i Džozef nasmešio. Zajedno su gledali tri mehaničke prilike kako patroliraju obodom svemirske luke – sajmečke hodače, nalik na paukove, više od mnogih zgrada, tek isporučene iz tajne laboratorije za razvoj oružja na Denaliju.

Sajmeci su nekad bili najveća pretnja čovečanstvu – ljudski mozgovi izvađeni iz tela i smešteni u oklopljena mašinska tela. Prvobitni sajmeci su uništeni na kraju džihada Serene Batler, ali Džozefovi fenomenalni naučnici ponovo su ih stvorili. Umesto da njima upravljaju umovi žedni moći i skloni greškama, u ovim novim sajmecima nalazili su se unapređeni mozgovi koji nisu uspeli da postanu navigatori. Sada su mehanički stražari patrolirali prostorom oko centrale na Kolharu: klipovi u nogama su neumorno radili, a senzori su bili spremni da otkriju bilo kakvu pretnju.

Kad je Džozef uzeo terensko vozilo, Sioba nije morala da pita kuda su se uputili. Poseta rezervoarima u kojima su sazrevali kandidati za navigatore postala je svakodnevni ritual, pogotovo kad bi napetost rasla.

Dok je vozio, Džozef je žalosno vrteo glavom. „Umesto da se ovako koljemo, trebalo bi da Rodrik i ja radimo rame uz rame protiv stvarnog neprijatelja! Batlerijski fanatici predstavljaju jednako veliku pretnju civilizaciji kao i mašine koje misle. A polu-Manford ima svoje ratne brodove.“

Sioba je podigla glavu. „Ti prastari brodovi nisu dovoljni da te pobeđe, Džozefe. Sto četrdeset starih nabirača svemira, načinjenih u vreme Vojske džihada. Pomisli na svoje brodove, na svoj monopol na navigatore, na svoje duboko odane radnike. Više od polovine planeta u carstvu oslanja se na *Ven-hold* u svojoj trgovini i još uvek posluje s tobom iako te je car proglasio za odmetnika. Šta ti to govori?“ Okrenula je ka njemu lice klasične lepote i podigla obrve. „Ti imaš

više brodova, više moći, više uticaja od *bilo koga*, uključujući i Korinove. Ako bi ljudi morali da odluče, da li bi izabrali neku osobu na prestolu na dalekoj Salusi sekundus ili bi ih više zanimale redovne isporuke hrane i začina?“

Znao je da je ona u pravu. Vozio je preko uzbrdice, pa potom u široku dolinu nalik na činiju, ispunjenu stotinama rezervoara. U svakom se nalazio po jedan kandidat za navigatora. Sioba se nagnula i poljubila ga u obraz kad je zaustavio vozilo između zapečaćenih rezervoara.

Pošli su između komora debelih zidova ispunjenih koncentrisanim začinskim gasom. Kroz mutne prozore od plaza i uskovitlanu paru unutra mogli su se videti mutirani obrisi koji su upravo prolazili kroz neprekidne mentalne promene s ciljem da im se proširi um. Bez dodatnih modifikacija, mozak nije u stanju da izvrši proračune nabiranja svemira i predviđanja neophodna da se brod provede kroz prazninu, a preobražaj se odvijao u atmosferi bogatoj začinom.

Džozef se divio nakaznim ali začudo zadivljujućim navigatorima. Čak i kad bi carski brodovi krenuli na Kolhar, njihovi vojni nabirači svemira bili bi trapavi i slepi jer nemaju svoje navigatore. Prastari nadsvetlosni brodovi putuju svemirom prilično bezbedno, ali potrebne su im nedelje ili i meseci da stignu od jednog zvezdanog sistema do drugog. *Ven-holdovi* brodovi su, za razliku od njih, i brzi i bezbedni.

On i Sioba su se zaustavili pred velikim središnjim rezervoarom na mermernom postolju, nalik na hram. Džozef se obradovao kad je unutra ugledao Normu Senvu, svoju prababu, okruženu njenim ličnim začinskim snovima i beskonačnim mogućnostima koje su se pružale daleko kroz vasseljenu.

Norma je pre više od jednog veka postala prvi navigator. Iako je bila više od običnog ljudskog bića, ostala je u kontaktu sa Džozefom i iz svojih ličnih razloga je pratila carsku politiku.

„U pitanju je budućnost ljudske vrste i osećam ogromnu obavezu“, rekao je Džozef Siobi, mada je podozrevao da ga i Norma sluša.

„Ja sam razuman čovek i imam potrebna sredstva da nas spasem. Moram da ostanem živ i moram da pobedim. Rodrik se neće probiti kroz našu odbranu, a sa svojim trgovačkim kontaktima u čitavom carstvu mogu da potegnem veze i nametnem odluke koje su daleko iznad njegovih sposobnosti.“

Norma jeste pomogla da *Venport holding* postane snažan, ali Džozef je znao da je njen osnovni cilj stvaranje što većeg broja navigatora. Za razliku od svojih štićenika, Norma je imala sposobnost da nabira svemir već samim umom i da putuje kuda poželi, dok su svi ostali navigatori morali da koriste Holcmanove motore. Ponekad bi njen rezervoar nestao na više dana, jer je odlazila nekim svojim tajanstvenim poslovima, ali zasad je ostala ovde, tu je meditirala i posmatrala.

Pošto je morao da sazna odgovore, Džozef je prišao rezervoaru i bez uvoda postavio pitanje. „Šta ti misliš, bako? Ako sam moćniji od cara Rodrika, treba li da se krijem ovde i jačam odbranu ili treba da mislim u širim okvirima?“

Norma je odgovorila klopotavim glasom kroz mikrozvučnik na rezervoaru. „Ti imaš moć i sposobnost da preuzmeš presto – ako to želiš.“

To ga je iznenadilo. Neki ljudi maštaju da postanu veliki vladari, ali Džozef je oduvek smatrao sebe poslovnim čovekom, posvećenim upravljanju trgovinskim carstvom, a ne osobom koju bi zanimala politička moć.

„Znaš da ja to ne želim. Želim da *Rodrik* bude car – razuman car. Ja sam ga doveo na presto, proklet bio. Želim da bude snažan i mudar – i da me pita za savet! Ja imam svoje poslovno carstvo. Moje planetarne banke su prepune novca koji su mi ljudi poverili. Imam ogromnu industriju začina na Arakisu, iako je ona budala Salvador pokušao da mi to oduzme. Za mene je politika sredstvo da se ostvare poslovni interesi i ništa više od toga.“

Uzdahnuo je. „Ali sateran sam uza zid. Nalazimo se na prekretnici civilizacije, a ako car Rodrik neće da uradi ono što se od njega zahteva,

treba li ja da ga zamenim?“ Razmišljao je o tome, ali nije imao jasan odgovor. „Mnogo bih više voleo da bude kao pre godinu dana, kad sam mogao da usmerim svu energiju na uništenje Manfordovih varvara.“

„I na našu industriju začina – za moje navigatore“, dodala je Norma. „Moramo da idemo na Arakis, a ne da ostanemo ovde. Ti i ja treba da odemo.“

„Ići ćemo uskoro, bako.“ Već je planirao dugo odlagan inspekcijski obilazak, ali najpre je morao da se postara za neke detalje ovde.

„Uskoro“, nije odustajala Norma. „Ja ću nas prebaciti tamo.“

Džozef se sve više nervirao. Car je traćio vreme i sredstva u želji da mu se osveti, a fanatični batlerijanci su za to vreme slobodno divljali, uništavajući napredak koji je Džozef postigao skupo ga plativši.

Pa, Džozef je već preduzeo korake. Još dok je jaćao odbranu Kolhara, poslao je sjajnu grupu komandosa na Lampadas, u sedište batlerijskog pokreta. Možda će, kad njegovi nepobedivi sajmeći samelju tog zlog malog bogalja, Džozef konaćno moći da bude zadovoljan.

„Ti si već doneo odluku“, rekao je Normin izoblićeni glas.

„Došao sam da te pitam za savet, bako.“

„Ti si već doneo odluku“, ponovila je Norma i više se nije oglašavala.